

L'entorn de l'entorn

Enciclopedia.cat diu que la novel·la de Julià de Jòdar *L'àngel de la segona mort* és “construïda a l'entorn de la formació del protagonista dins l'entorn concret dels barris pobres del Besòs”.

Evident: ella no es diu Frederic

Lluís Hernández i Sonali (*Descobrint Mercè Rodoreda*) diu que quan la seva dona “em treu a passejar”, o, “fins i tot, em proposa que sortim a sopar”, de vegades “ens acompanyen uns amics, posem per cas la Victòria i el Frederic –els anomenaré amb aquests noms, tot i que ja us podeu imaginar que ella no es diu Frederic en la vida real ni a ell el coneixen els seus amics amb el nom de Victòria”. Efectivament, ja no ens imaginàvem que ella es digués Frederic ni ell, Victòria.

De què serveix el diccionari?

Roger Vilà, anotador de *La Musa Vigatana* (Edicions Vitel·la), de Marià Torrent i Vinyas, creu que cal aclarir, en una nota, que un frare llec és un “religiós profès que no fa vots solemnes i serveix en les feines domèstiques de la comunitat”, cosa que ja ens diu el DIEC.

No saben expandir la cosa

El DIEC2 entra el verb *expandir*, absent al Fabra i al DIEC1, amb la definició “donar expansió (a una cosa)”, amb dos exemples *il·legals*. Els exemples són aquests: “La Catalunya dels segles XIII i XIV expandí amb força la seva cultura” i “El poder creix i s'expansiona”. I són *il·legals* perquè no s'han adonat que, segons establí l'entrada *expansió*, que han deixat igual, ni la cultura ni el poder no són coses que puguin ser objectes d'expansió. *Expansió*: “Desenvolupament i difusió d'una opinió, d'una doctrina.” Per tant, cal canviar els exemples o bé dir, a l'entrada *expansió*, que no tan sols una opinió o una doctrina poden ser objectes d'expansió. I això que la llista de coordinadors del DIEC2 és llarga...

EL TEMPS

Joan Triadú a París, amb Josep Palau i Fabre, l'any 1948. La foto il·lustra les memòries de Joan Triadú.

Les confessions de Joan Triadú, recollides al llibre de Proa 'Memòries d'un segle d'or'

De l'escriptor, assagista, pedagog i crític Joan Triadú sempre ens quedarà gravat al record un dels dietaris més punyents, emotius i fonamentals que mai s'hagin escrit sobre la guerra civil a la rereguarda i l'arribada del franquisme, *Dies de memòria* (1938-1940). *Diari d'un mestre adolescent*, editat per Proa l'any 2001. Ara hem de fer lloc a la biblioteca per col·locar-hi al costat un segon llibre testimonial de l'autor, *Memòries d'un segle d'or*, redactat amb la col·laboració de Susanna Àlvarez i Montserrat Bacardí, i editat també per Proa. El segle d'or és el XX, i és un segle d'or per a la cultura catalana perquè “ha estat el segle on hem desenvolupat la nostra identitat nacional”, el segle en el qual “hem pres consciència que el català és una llengua total”, va dir en la presentació del llibre a la premsa, el dia 13 d'octubre.

És un llibre que sembla escrit a batzegades, i, a més, el lector hi pot trobar dos estils, el de la frase acadèmica de les crítiques literàries de l'assagista i un de més tallat, més oral, que deu ser producte d'unes confessions enregistrades i transcrites per les col·laboradores. Però la vida és feta de fragments, i també els personatges retratats pel memorialista són, fet i fet, fragments viscuts. Per tant, el lector seguirà aquests episodis, sigui quin sigui l'ordre, sigui quina sigui la configuració, siguin quines siguin les característiques dels capítols, amb la mateixa atenció que un relat lligat.

Cal tenir en compte que el llibre és producte d'un encàrrec. Triadú no havia pensat pas d'*escriure* la seva vida. Però els primers responsables del Grup 62 li va fer veure que tenia una vida interessant per a recordar, atès que ha estat testimoni d'una part molt notable i destacada de la història del nostre país.

A banda d'explicar, comentar i jutjar els fets que ha protagonitzat o presenciats, i d'invocar, retratar i valorar les persones que ha conegut, Triadú es dedica a confessar-se. La confessió és un dels valors del text. Triadú té un interès especial a comentar que ell és un home “que ve de baix”, i per això agraeix a la família de la dona, de posició social més elevada, que el rebessin tan bé, ja des d'un bon principi.

Entre fets més o menys coneguts, com la seva feina pedagògica i, en general, la tasca cultural poc o molt clandestina, apareix l'anècdota que fa atractiu el relat. Un exemple. L'any 1961, el matrimoni Triadú va fer una etapa a Milà, de tornada dels Jocs Florals celebrats a l'Alguer, i a l'estació es van trobar amb Joan Fuster, que també venia de l'Alguer. Fuster va demanar a Pilar, dona de Triadú, què podia regalar a la seva mare. Ella li respongué que, als pares del seu home, els havien portat un televisor. Al cap d'un temps, conclou Triadú, Fuster els digué que ell també ho havia fet, i que era la solució, perquè si no el seu pare se n'anava a jugar a cartes i la seva mare es quedava sola.

Lluís Bonada